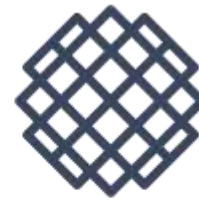

Republika e Kosovës
Republika Kosova
Republic of Kosovo

Zyra Kombëtare e Auditimit
Nacionalna Kancelarija Revizije
National Audit Office

IZVEŠTAJA REVIZIJE GODIŠNJIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA OPŠTINE ORAHOVAC ZA 2022. GODINU

Priština, Juni 2023

SADRŽAJ IZVEŠTAJA

- 1 Mišljenje revizije
- 2 Nalazi i preporuke
- 3 Sažeta informacija o planiranju i izvršenju budžeta
- 4 Napredak u sprovođenju preporuka

Dodatak I: Pismo potvrde

Dodatak II: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR i drugih delova Godišnjeg Izveštaja

1 Revizorsko mišljenje

Završili smo reviziju finansijskih izveštaja opštine Orahovac za godinu koja se završava 31. decembra 2022. godine, u skladu sa Zakonom o Nacionalnoj Kancelariji Revizije Republike Kosova i Međunarodnim Standardima Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Revizija je izvršena prvenstveno kako bi nam omogućila da izrazimo mišljenje o finansijskim izveštajima i zaključak o usaglašenosti sa nadležnim organima.¹

Ne-modifikovano mišljenje u finansijskim izveštajima

Završili smo reviziju godišnjih finansijskih izveštaja opštine Orahovac (OR), koji sadrže izveštaj o primanjima i uplatama u gotovini, izveštaj o izvršenju budžeta i beleške objašnjenja o finansijskim izveštajima, uključujući rezime značajnih računovodstvenih politika i ostale izveštaje², za godinu koja se završila 31. decembra 2022.

Po našem mišljenju, Godišnji Finansijski Izveštaji opštine Orahovac, predstavljaju istinitu i realnu sliku u svim materijalnim aspektima, u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva za Javni Sektor, prema računovodstvu zasnovanom na gotovini.

Osnova za mišljenje

Revizija je izvršena u skladu sa Međunarodnim Standardima Revizije Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Prema ovim standardima naše odgovornosti su opisane ispod kod dela 'Odgovornosti Revizora za Reviziju Finansijskih Izveštaja'. U skladu sa ONISA-P-10, MSVIR 130, Etički kodeks NKR-a kao i drugim relevantnim zahtevima za reviziju GFI budžetskih organizacija, NKR je nezavisna od revidiranog subjekta. Smatramo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i prikladni za osiguranje osnovu za mišljenje.

Zaključak o usklađenosti

Izvršili smo reviziju da li su naknadni procesi i transakcije u skladu sa utvrđenim revizorskim kriterijumima koji proizilaze iz zakona koji se primenjuje na subjekt revizije u kontekstu korišćenja finansijskih sredstava.

Prema našem mišljenju, pored uticaja pitanja opisanih u odeljku Osnova za zaključak o usklađenosti, transakcije izvršene u procesu izvršenja budžeta opštine Orahovac bile su, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa određenim kriterijumima revizije koji proizilaze iz zakonodavstva primenljivog na subjekat revizije u kontekstu upotrebe finansijskih sredstava.

Osnova za zaključak

- A1 Nepravilnosti u postupcima javnih nabavki.
- A2 Dodatni rashodi usled plaćanja po osnovu sudskih / izvršnih odluka.
- B1 Registracija naloga za kupovinu u ISUFK nakon prijema računa.
- B2 Kašnjenje u plaćanju finansijskih obaveza.
- B3 Garancija na radove koji nisu u ugovorenom roku.

Opširnije pogledajte potpoglavlje 2.1 Pitanja koja utiču na zaključak o usklađenosti

Revizija je izvršena u skladu sa Međunarodnim Standardima Revizije Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Prema ovim standardima naše odgovornosti su opisane ispod kod dela 'Odgovornosti Revizora za Reviziju Finansijskih Izveštaja'. U skladu sa ONISA-P-10, MSVIR 130, Etički kodeks NKR-a kao i drugim relevantnim zahtevima za reviziju GFI budžetskih organizacija, NKR je nezavisna od revidiranog subjekta. Smatramo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i prikladni za osiguranje osnovu za zaključak.

Odgovornosti Menadžmenta i upravnih organa o godišnjim finansijskim izveštajima

Predsednik Opštine odgovoran je za pripremu i realnu prezentaciju finansijskih izveštaja u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva u Javnom Sektoru - Finansijsko Izveštavanje zasnovano na Računovodstvu Gotovine. Takođe, Predsednik Opštine odgovoran je za uspostavljanje unutrašnjih kontrola, za koje utvrdi da su neophodne kako bi se omogućilo sastavljanje finansijskih izveštaja, bez pogrešnog prikazivanja materijalnih izveštaja izazvanih bilo prevarom ili greškom. To uključuje ispunjavanje zahteva koji proizilaze iz Zakona br. 03/L-048 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornosti i Uredba br. 01/2017 o Godišnjem Finansijskom Izveštavanju Budžetskih Organizacija.

Predsednik Opštine Orahovac je odgovoran za obezbeđivanje nadzora nad postupkom finansijskog izveštavanja Opštine Orahovac.

Odgovornosti Menadžmenta o Usklađenosti

Menadžment opštine Orahovac je takođe odgovoran za korišćenje finansijskih sredstava opštine Orahovac u skladu sa Zakonom o upravljanju javnim finansijama i odgovornošću i svim ostalim važećim pravilima i propisima.³

Odgovornost Generalnog Revizora za reviziju GFI

Naši ciljevi su da pružimo razumno uverenje da finansijski izveštaji u celini ne sadrže materijalno značajne pogreške, bilo zbog prevare ili greške, i da izdajemo/izradimo revizorski izveštaj koji uključuje naše mišljenje. Razumna sigurnost je visoki stepen sigurnosti međutim ne garantuje da će revizija koja se vrši u skladu sa MSVIR uvek identifikovati materijalno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešna prikazivanja se mogu pojaviti usled prevare ili greške a smatraju se

materijalnim ukoliko, pojedinačno ili u grupi, razumno očekuje da utiču u ekonomskim odlukama korisnika koje se donose na osnovu ovih finansijskih izveštaja.

Naš cilj je takođe da izrazimo revizorsko mišljenje o usklađenosti relevantnih vlasti Opštine Orahovac sa svim primenljivim politikama Opštine Orahovac, pravilima i propisima u vezi sa korišćenjem finansijskih resursa revidiranog subjekta.

Kao deo revizije u skladu sa Zakonom o NKR i ISSAI, vršimo profesionalnu presudu i održavamo profesionalni skepticizam tokom cele revizije. Mi takođe:

- Identifikujemo i procenimo rizike od materijalno značajnih pogrešnih prikazivanja finansijskih izveštaja, bilo zbog prevare ili greške, izradimo i izvršimo revizorske postupke koji odgovaraju na te rizike, i pribavimo revizijske dokaze koji su dovoljni i prikladni da obezbedimo osnovu za naše mišljenje. Rizik od ne otkrivanja materijalno značajnih pogrešnih navoda koji nastaju kao rezultat prevare veći je od onog koji je rezultat greške, jer prevara može uključivati manipulaciju, falsifikovanje, namerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje unutrašnjih kontrola.
- Identifikujemo i procenimo rizike neusklađenosti sa vlastima, bilo zbog prevare ili greške, izradimo i izvršimo revizorske postupke koji su odgovorni za te rizike, i pribavimo revizijske dokaze koji su dovoljni i prikladni da pruže osnovu za naš zaključak o usklađenosti sa vlastima. Rizik od ne otkrivanja materijalno značajnih pogrešnih navoda koji nastaju kao rezultat prevare veći je od onog koji je rezultat greške, jer prevara može uključivati manipulaciju, falsifikovanje, namerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje unutrašnjih kontrola.
- Osiguramo da razumemo unutrašnju kontrolu relevantnu za reviziju, radi izrade revizorskih postupaka koji su prikladni, ali ne u svrhu izražavanja mišljenja o efektivnosti interne kontrole Opštine Orahovac.
- Procenimo prikladnost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procena i povezanih otkrivanja izvršene od strane menadžmenta.
- Procenimo ukupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izveštaja, uključujući obelodanjivanja, da bi se osigurali da finansijski izveštaji prikazuju transakcije i osnovne događaje realno i tačno.

Između ostalog, komuniciramo sa menadžmentom i odgovornima za upravljanje, i u vezi sa obimom i vremenom revizije i važnim nalazima revizije, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje identifikujemo tokom revizije.

Od pitanja koja su prenetna menadžmentu, identifikujemo ona pitanja koja su bila najrelevantnija u reviziji finansijskih izveštaja tekućeg perioda i koja se smatraju ključnim revizorskim pitanjima. Izveštaj revizije objavljuje se na veb stranici NKR-a, sa izuzetkom informacija koje su klasifikovane kao osetljive ili zbog drugih zakonskih i administrativnih zabrana, u skladu sa važećim zakonodavstvom.

2 Nalazi i preporuke⁴

Tokom revizije, primetili smo oblasti za moguće poboljšanje, uključujući interne kontrole, koje su predstavljene u nastavku na razmatranje u obliku nalaza i preporuka. Oblasti koje zahtevaju poboljšanje su uglavnom: javne nabavke i upravljanje javnim ugovorima, blagovremena realizacija kapitalnih projekata, razvrstavanje troškova u relevantne kategorije, neplaćanje obaveza u zakonskom roku itd. Ovi nalazi i preporuke imaju za cilj da izvrše neophodne korekcije finansijskih informacija predstavljenih u finansijskim izveštajima, uključujući obelodanjivanja, i da poboljšaju interne kontrole nad finansijskim izveštavanjem i usklađenost sa nadležnim organima u vezi sa upravljanjem fondovima javnog sektora. Mi ćemo razmotriti ove preporuke tokom revizije sledeće godine.

Ovaj izveštaj je rezultirao sa devet (9) preporuka, od kojih su četiri (4) nove preporuke, četiri (4) ponovljene i jedna (1) delimično sprovedena.

Što se tiče statusa preporuka iz prethodne godine i stepena njihovih sprovođenja, vidi poglavlje 4.

2.1 Pitanja koja utiču na zaključenje usklađenosti

Pitanje A1 - Nepravilnosti u postupcima javnih nabavki

Nalaz

U dosijeu tendera i obaveštenju o ugovoru definisani su kriterijumi koje moraju ispuniti ponuđači da bi dobili javni ugovor. Posebnim uslovima ugovora utvrđuje se iznos (procenat) i rok obezbeđenja izvršenja ugovora. Obezbeđenje izvršenja ima za cilj da podrži ispunjenje ugovora i preduslov je za potpisivanje i stupanje na snagu ugovora. Član 36. ZUORJF predviđa da pre pokretanja procesa nabavke koji ima za cilj podizanje obaveze u tekućoj fiskalnoj godini, BO registruje sve obaveze dodeljenih sredstava ISUFK-a. Takođe, tačkom 70.10 Uredbe 001/2022 o Javnim Nabavkama, utvrđeno je da nakon prijema obaveštenja o imenovanju za upravnika ugovora, upravnik ugovora mora da se prijavi u elektronski sistem nabavki i da krene sa fazama upravljanja ugovorom. Kao prva faza, upravnik ugovora mora da sastavi plan upravljanja ugovorom.

Uočene nepravilnosti u postupku nabavke Izgradnja puta u Orahovcu od kružnog toka do izlaza sa puta za Xërxë, u iznosu od 1,222,222€ su:

- U obaveštenju o ugovoru traženo je da overene kopije diploma za stručno osoblje lično inženjeri predoče javnom beležnikom. Overavanje dokumenata nisu uradili lično inženjeri pred javnom beležnikom, već predstavnik kompanije. Takođe, overa diplome za upravnika projekta nije urađena iz originalnog dokumenta, već iz obične kopije, a javni beležnik u svom dopisu potvrđuje da mu original dokumenta nije predstavljen.
- EO koji je bio najpovoljniji na ovom tenderu, dao je upravnik projekta referencu za 4 godine radnog iskustva, ali u biografiji koju je potpisao inženjer nije prikazano da on ima radno iskustvo u ovoj kompaniji. U obaveštenju o ugovoru je traženo da upravnik ima najmanje 7 godina radnog iskustva, radne reference poslodavca, a biografiju potpisuje inženjer.
- Sertifikati ISO 9001-2015, ISO 14001-2015, i ISO 45001-2018, zatražene su kopije originala, dok su ponuđene overene kopije obične kopije. Javni beležnik u svojim papirima potvrđuje da mu originalna isprava nije predočena.
- Obaveštenje o ugovoru zahtevalo je da plan upravljanja saobraćajem potpiše saobraćajni inženjer. Plan o upravljanju koji je dala kompanija, je bilo samo potpisom ukoliko bi trebalo da sadrži ime i prezime da bi se utvrdilo da ga je potpisao saobraćajni inženjer. Izvođač u svojoj ponudi nije imao dokaz da ima saobraćajnog inženjera.

Uočene nepravilnosti u postupku nabavke Snabdevanje peleta za potrebe Opštine Orahovac, u iznosu od 272,350€, su:

- EO sa najjeftinijom ponuđenom cenom od 243,020€ je eliminisan iz procesa nabavke na osnovu toga što je dostavio nepotpisani i ne zapečaćeni spisak završenih projekata. Međutim, eliminisani EO je dostavio potpisan i zapečaćen spisak završenih projekata u e-

- ponudu u sistemu e-nabavke.
- Najpovoljniji ponudač tendera je ponudio obezbeđenje izvršenja ugovora sa rokom važenja dva meseca kraćim od zahtevanog posebnim uslovima ugovora.
- Plan upravljanja ugovorom nije pripremljen.

U postupku nabavke Izgradnja centralnog gradskog trga, u iznosu od 3,817.348€, dato je obezbeđenje izvršenja ugovora u iznosu od 381,734€ na period od 365 dana, a ne na 990 dana koliko je traženo posebnim uslovima ugovora.

U postupku nabavke za izgradnju objekta ONSŠ "Hamëz Thaqi" u Xërxë, u iznosu od 1,575.679€, dato je obezbeđenje izvršenja u iznosu od 157,567€ za period od 365 dana, a ne za 510 dana, kako to zahtevaju posebni uslovi ugovora.

Za javni ugovor Snabdevanje škola informacionom tehnologijom – digitalnim tablama, u iznosu od 54,700€, izvršeno je zalaganje sredstava ISUFK-a 2 meseca nakon potpisivanja ugovora, a da plan upravljanja ugovorom nije pripremljen.

Ovo se desilo usled nedovoljnog nadzora i kontrola u postupcima nabavki, u procesu ocenjivanje tendera i nepažnje upravnika ugovora.

Uticaj

Uočeni nedostaci mogu uticati na to da izvođači nisu odgovorni i nemaju odgovarajuće stručne kapacitete u realizaciji ugovorenih projekata, biraju se ponude sa višom cenom, u nedostatku opredeljenja sredstava i ne pripremljenosti projekta ugovori o planu upravljanja možda neće biti završeni blagovremeno i pravilno.

Preporuka A1

Predsednik mora da obezbedi da ocenjivanje ponuda od strane komisija za ocenjivanje bude urađeno u skladu sa zahtevima definisanim u obaveštenju o ugovoru i dosijeu tendera. Javni ugovori ne bi trebalo da se potpisuju bez prethodnog zalaganja sredstava za ISUFK i bez garancije izvršenja u određenom roku. Planovi i upravljanje se pripremaju odmah nakon potpisivanja ugovora.

Odgovor menadžmenta entiteta (slažu se)

Pitanje A2 - Dodatni rashodi zbog plaćanja sudskim/izvršnim odlukama

Nalaz

Član 40.1 ZUORJF-a utvrđuje da kada sud donese nalog ili odluku kojom se od javnog organa traži da plati bilo koju vrstu novčane naknade nekom licu, a nalog ili odluka ne podležu pravu žalbe javnog organa ili javnosti organ nije blagovremeno iskoristio ovo pravo, sud kopiju naredbe ili odluke odmah šalje Ministarstvu pravde i Ministarstvu finansija.

Usled isplata iz sudskih/izvršnih odluka, opština Orahovac je isplatila na ime kamate i izvršnih postupaka iznos od 71,479€. Ukupno, isplate, uključujući glavni dug i kamatu, su bile 304,560€. Od ovog iznosa, 171,928€

isplaćeno je za plate i dnevnice, 15,188€ za robe i usluge, a 117,442€ za kapitalne investicije.

To se desilo usled ulaska u obaveze bez prethodnog zalaganja sredstava, nedostatak u upravljanju ugovorima, zakonske nejasnoće u pogledu isplate obroka i jubilarnih plata itd.

Uticaoj Isplate putem sudskih odluka otežavaju ostvarivanje budžeta prema planovima, odnosno realizaciju projekata, stvaraju i dodatne troškove na ime sudskih troškova i kamata.

Preporuka A2 Predsednik mora obezbediti da se analiziraju uzroci koji su doveli do neplaćanja obaveza prema izvođačima blagovremeno, a koji su ishodili tužbama i sudskim/izvršnim postupcima protiv opštine. Pre stupanja u obaveze obezbediti potrebna sredstva, kao i pojačati kontrole u nadzoru realizacije projekata i blagovremenom plaćanju obaveza.

Odgovor menadžmenta entiteta (slažu se)

Pitanje B1 - Narudžbenice nakon prijema računa ili prijema uskladištene robe i radova

Nalaz Član 22. Finansijskog pravila br. 01/2013/MF-Potrošnja javnog novca, definiše opšte procedure za obradu plaćanja. Iz ovoga se zahteva da narudžbenica i nalog za kupovinu prethode prijemu radova, robe i usluga.

U slučaju 8 isplata za kapitalne investicije u ukupnom iznosu od 316,393€ i 11 plaćanja za robu i usluge u iznosu od 111,365€, izvršene su obaveze i nalozi za kupovinu nakon prijema računa ili nakon prijema robe i radova. Kašnjenja u pripremi narudžbine od dana prijema računa kretala su se od 14 dana do 514 dana.

Ovo se desilo usled nedovoljne kontrole u pripremi naloga za kupovinu blagovremeno u ISUFK.

Uticaoj Neblagovremena priprema naloga za kupovinu otežava ispravno izvršenje plaćanja/ugovora i stvara nesigurnost u vezi sa narudžbinama i praćenjem rokova isporuke.

Preporuka B1 Predsednik mora da obezbedi da procesu kupovine ili naloga za rad, snabdevanje i usluge i ugovoreni rad prethodi priprema obaveze i odobravanje naloga za kupovinu u ISUFK.

Odgovor menadžmenta entiteta (slažu se)

Pitanje B2 - Kašnjenje u plaćanju finansijskih obaveza

Nalaz ZUORJF i Finansijsko pravilo br. 01/2013/MF Potrošnja javnog novca, propisuje da svaki važeći račun i zahtev za plaćanje za isporučenu robu i usluge i/ili izvedene radove mora biti plaćen u roku od trideset (30) kalendarskih dana od prijema računa.

Revizijom isplata utvrdili smo da obaveze prema izvođačima nisu ispunjene u zakonskom roku od 30 dana od dana prijema računa. Ovo je konstatovano u slučaju 28 isplata za kapitalne investicije u iznosu od 1,143,154€, 16 isplata za robe i usluge u iznosu od 128,92€ i jedna isplata u iznosu od 1,864€ iz kategorije subvencije. Kašnjenja su se kretala od 2 nedelje do 17 meseci.

To se desilo usled ulaska u obaveze bez prethodnog zalaganja budžetskih sredstava.

Uticaoj Neplaćanje finansijskih obaveza blagovremeno povećava opasnost od potencijalnih žalbi ili tužbi izvođača radova, a to može prouzrokovati dodatne finansijske troškove za opštinu.

Preporuka B2 Predsednik mora da obezbedi da se stupanje u obaveze izvrši tek nakon što se budžetska sredstva unapred zalažu, a da se finansijske obaveze prema izvođačima isplate u okviru zakonskog roka.

Odgovor menadžmenta entiteta (slažu se)**Pitanje B3 - Garancija na radove koji nisu u ugovorenom roku**

Nalaz Posebnim uslovima javnih ugovora određen je garantni rok za nedostatke koje izvođači moraju da obezbede radi bezbednosti kvaliteta izvedenih radova.

Za (4) četiri javna ugovora izvođači su dali garanciju kvaliteta radova na rok od 1 godine, a ne na rok od 2 godine kako je određeno posebnim uslovima ugovora I to:

- Projekat Izgradnje ONSŠ Liria u selu Fortesa, sa garancijom za radove u iznosu od 83,498€.
- Projekat uređenja kolovoza i trotoara - Lot II, sa garancijom za radove u iznosu od 19,376€.
- Projekat Izgradnja lokalnih puteva u opštini Orahovac - Lot III, sa garancijom radova u iznosu od 27,567€.
- Projekat Izgradnja dnevne pijace u selu Ratkoc, sa garancijom za radove u iznosu od 7,000€.

Ovo se desilo usled neadekvatnih kontrola i nepažnje ugovorne kompanije za upravljanje kapitalnim projektima.

Uticaoj Nedostaci ili eventualna oštećenja izvedenih radova ne mogu se popraviti u periodu koji nije pokriven garancijom radova.

Preporuka B3   Predsednik mora da obezbedi da upravnici ugovora prate i prime od izvođača garanciju za kvalitet radova u roku definisanom ugovorom, pre nego što odobri izveštaj o konačnoj naplati radova.

Odgovor menadžmenta entiteta (slažu se)

2.2 Ostala pitanja finansijskog upravljanja i usklađenosti

2.2.1 Subvencije i transferi

Završni budžet za subvencije i transfere iznosio je 360.000€, od čega je 342.704€ potrošeno u 2022. godini. Uglavnom se tiču finansiranja nevladinih organizacija za projekte iz oblasti kulture, omladine i sporta, kao i isplata pojedinačnim korisnicima.

Pitanje A3 - Nepravilno određivanje dužnosti

Nalaz Prema članu 38 Uredbe MF-br. 01/2019 o finansijskom upravljanju i kontroli, rukovodilac utvrđuje određivanje poslova kojima se dele dužnost i odgovornosti za sprovođenje dve ili više faza procesa ili aktivnosti između različitih radnika. Isti zaposleni ne može biti odgovoran za usvajanje, sprovođenje, računovodstvo i kontrolu u isto vreme.

U komisiji za ocenjivanje zahteva za dodelu subvencija sportskim klubovima i udruženjima i NVO-a za 2022 godinu, jednog člana komisije činio je službenik za sertifikaciju.

Ovo se desilo usled ne postupanja u skladu sa zakonskim zahtevima za određivanje dužnosti i odgovornosti.

Uticaj Nepravilno određivanje dužnosti i odgovornosti može uticati na povećanje opasnosti od nepostojanja odgovarajuće kontrole, jer službenik koji je uključen u ulogu službenika za ocenjivanje i sertifikaciju može da odstupa od realnosti procesa.

Preporuka A3 Predsednik mora da obezbedi podelu dužnosti i odgovornosti u skladu sa zahtevima i procedurama FUK-a, tako da isti službenik ne učestvuje u dve ili više faza procesa.

Odgovor menadžmenta entiteta (slažu se)

2.2.2 Kapitalne investicije

Završni budžet za kapitalne investicije iznosio je 5,996,784€, od čega je u 2022 potrošeno 5,577,441€. One se odnose na ulaganja u putnu infrastrukturu, investiciono održavanje, vodosnabdevanje, regulisanje reka, parkova, izgradnju zdravstvenih, obrazovnih i kulturnih objekata, nabavku medicinske opreme, druge opreme itd..

Pitanje B4 - Kašnjenje u realizaciji kapitalnih projekata

Nalaz Pravila I Operativno Uputstvo za Javne Nabavke, tačke 61.6, 61.19 i 61.20 definišu da: Upravnici ugovora su odgovorni za upravljanje ugovorom i moraju da obezbede da izvođač izvrši ugovor u skladu sa rokovima i uslovima navedenim u ugovoru. Takođe, posebnim uslovima ugovora određen je rok za realizaciju projekata.

U ugovorima se pojavljuju kašnjenja u realizaciji kapitalnih projekata:

- Izgradnja dečijeg obdaništa u selu Ratkoc, u iznosu od 468,298 €, potpisana u novembru 2018 godine, trebalo bi da bude završena u roku od dve godine. Projekat je završen tek početkom decembra 2022 godine.
- Izgradnja kanalizacije u opštini Orahovac, u iznosu od 441,156 evra i aneksa ugovora u vrednosti od 40,530 evra, trebalo je da bude završena krajem 2020.godine, dok je trajala do maja 2022.godine.
- Rekonstrukcija kulturno- istorijskih spomenika, Lot 2, potpisana od 20.09.2021 godine, u iznosu od 130,016€, planirana je za 430 dana. Do decembra 2022 godine završeno je 36% ugovorenih radova.
- Izgradnja dnevne pijace u selu Ratkoc, u iznosu od 69,997€, potpisana je 18.06.2021 godine u roku od 120 dana i završena je sa 6 meseci zakašnjenja.
-

Ovo se desilo usled nedovoljne kontrole u upravljanju javnim ugovorima i nedostatka budžetskih sredstava.

Uticaoj Kašnjenja u završetku projekata utiču na povećanje ugovornih obaveza, što može imati budžetske ishode na budžet za narednu godinu. Ovo takođe utiče na učinak i neuspeh u postizanju definisanih ciljeva.

Preporuka B4 Predsednik mora obezbediti da se kapitalni projekti izvode u okviru dinamičkog plana definisanog ugovorom, a za neopravdana kašnjenja primenjuju se kazne predviđene ugovorom.

Odgovor menadžmenta entiteta (slažu se)

Pitanje C1 - Neadekvatna klasifikacija rashoda

Nalaz Računovodstvenim planom je definisano da se rashodi moraju evidentirati u odgovarajućim ekonomskim kategorijama. Takođe, Administrativno Uputstvo br. 2005/08 o ekonomskoj klasifikaciji rashoda jasno opisuje definicije ekonomskih kategorija koje Trezor koristi za evidentiranje i izveštavanje o rashodima.

Plaćanje računa u iznosu od 7,000€ za nabavku građevinskog materijala za renoviranje kuća nevećinskih zajednica izvršeno je iz kategorije kapitalnih investicija, iako rashod spada u kategoriju subvencije.

Ovo se desilo usled nedostatka pravilnog planiranja potrošnje u relevantnoj ekonomskoj kategoriji.

Uticaoj Netačna klasifikacija rashoda utiče na precenjivanje/potcenjivanje ekonomske kategorije rashoda sa uticajem na finansijsko izveštavanje, i ne odražava ispravno informacije za zainteresovane stranke.

Preporuka C1 Predsednik je u obavezi da obezbedi da se rashodi planiraju u odgovarajućim kategorijama budžeta ili da se sredstva prenamjenjuju kada je to potrebno i moguće, a da se plaćanje rashoda ostvaruje iz budžeta odgovarajuće ekonomske kategorije.

Odgovor menadžmenta entiteta (slažu se)

2.2.3 Zajednička pitanja za određene ekonomske kategorije

U nastavku su uobičajena pitanja vezana za ekonomske kategorije: robe i usluge, subvencije i kapitalne investicije.

Pitanje A4 - Nepravilnosti u upravljanju javnim ugovorima ugovorenim kroz postupka izračunavanja (merenje) cene

Nalaz

Kako je objašnjeno u tački 54.15 Uredbe br. 001/2022 za Javnu Nabavku, Kad god Ugovorni Autoritet (UA) ne zna pokazne količine, ugovore sa jediničnim cenama, UA mora odrediti poene na osnovu značaja svake „kategorije usluga“ ili svake „stavke“ tako da Ovlašćeni ugovarač odredi koja je ponuda sa najnižom cenom. U ovim slučajevima, prag ili plafon +/- 30% se ne primenjuje.

Takođe, u obrazloženju br. 68, RKJN-a, utvrđeno je da UA mora imati aktivnu ulogu u utvrđivanju što je moguće preciznije procenjeni iznos i štaviše vrednosti (realizovanog) ugovora. S obzirom na to da se merenje stavki mora vršiti na osnovu težine i značaja dotične kategorije, to znači da ostvareni (utrošeni) iznos ne može i ne treba da se menja od odnosa prema datoj težini, već da zadrži isti odnos. Jedina funkcija merenje cene u ugovaranju je da se odredi ugovor sa najnižom cenom.

Prilikom realizacije (3) tri javna ugovora sa cenom nije sačuvan odnos između ostvarene količine ili procenta kategorije i težine ili procenta datog prilikom ugovaranja te kategorije i to:

- Javni ugovor Izrada raznih projekata, ukupne procenjene vrednosti od 350,000€, definisano je 7 kategorija gde je za svaku kategoriju određena težina ili procenat rashoda. Za kategoriju I.G - Projektovanje mostova, nadvožnjaka, trotoara itd procenjeno je 10% od ukupne vrednosti ugovora ili 35,000€, samo za prvo stanje radova, 212,004€ ili 61% od ukupne vrednosti ugovora je utrošeno za ovu kategoriju, premašujući procenjenu vrednost za 51%. Ova kategorija je imala najvišu izračunatu cenu od 3,08 € u poređenju sa ostalim kategorijama (0,11 €, 0,13 €, 0,16 €, 0,12 €, 1,73 €). Ugovor je dobio EO koji je ponudio najnižu cenu, dok je realizacija 61% ugovora izvršena za kategoriju sa najvišom cenom.
- Javni ugovor Nadzor kapitalnih investicija, u ukupno procenjenog iznosa od 80.000€, ugovoren je na osnovu cene po jedinici i utvrđivanja značaja i težine (%) svake kategorije/pozicije. Mera ili tehnička specifikacija podeljena je u pet glavnih kategorija, izračunavanje procentima prema izdacima. Za kategoriju E - projekti različitih građevinskih objekata, procenjen je 10% od ukupne vrednosti ugovora ili 8,000€, potrošeno je 62,085€ ili 78% od ukupnog iznosa ugovora.
- Javni ugovor Horizontalna i vertikalna saobraćajna signalizacija, ukupno procenjenog iznosa od 150,000€, ugovoren je na osnovu cene po jedinici i utvrđivanja značaja i težine (%) svake kategorije/pozicije. Mera ili tehnička specifikacija podeljena je u pet glavnih kategorija, izračunjenih procentima prema izdacima. Za kategoriju 1 - horizontalne saobraćajne oznake, izračunjeno je 22%

od ukupne vrednosti ugovora ili 33,000€, potrošeno je 84,623€ ili 56% od ukupnog iznosa ugovora.

Takođe, ovi ugovori su pogrešno smatrani okvirnim javnim ugovorima, gde je dozvoljeno odstupanje definisano kao +/- 30%, iako se prag od +/- 30% ne primenjuje na izračunjene javne ugovore.

Ovo se desilo usled lošeg planiranja potreba od strane jedinice koja je podnela zahtev i nedostatka adekvatnih kontrola u upravljanju ugovorima.

Uticaj

Promena izračunavanja odnosa ili procenta između planiranja i plaćanja utiče na nerealizaciju ostalih ugovorenih kategorija. Odstupanje od ugovorenog procenta ili izračunjavanja u toku izvršenja ugovora prouzrokuje veći trošak od ugovorenog, jer je izračunjeni koeficijent glavni faktor pri izboru najjeftinije ponude ili ponude tokom postupka nabavke.

Preporuka A4

Predsednik mora da obezbedi da u javnim ugovorima zaključenim po postupku izračunjene cene, izračunjen odnos ili procenat utvrđen za kategorije bude isti čak i tokom izvršenje plaćanja.

Odgovor menadžmenta entiteta (slažu se)

3 Rezime informacija o planiranju i izvršenju budžeta

U ovom poglavlju dali smo sažetak informacija o izvorima budžetskih sredstava, utrošku sredstava i prikupljenim prihodima, po ekonomskim kategorijama. Ovo je ilustrovano kroz sledeće tabele i grafikone:

Tabela 1. Troškovi prema izvorima budžetskih fondova (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet ⁵	2022 Troškovi	2021 Troškovi	2020 Troškovi
Izvori fondova	15,053,659	16,466,107	15,648,597	15,041,586	15,129,427
Grant Vlade – Budžet	13,703,111	13,712,447	13,217,112	13,193,192	13,743,871
Finansiranje putem zaduživanja	0	102,049	102,049	46,852	100,020
Prenete iz prethodne godine	0	592,277	534,009	452,593	309,043
Sopstveni prihodi	1,350,548	1,350,548	1,167,754	937,785	974,370
Unutrašnje donacije	0	10,607	9,973	4,177	2,123
Spoljne donacije	0	698,179	617,701	406,988	0

Konačni budžet je veći od početnog budžeta za 1,412,448€. Ovo povećanje je ishod lokalnih i stranih donacija u iznosu od 708,786€, prihoda prenetih iz prethodne godine u iznosu od 592,277€, finansiranja iz zaduživanja u iznosu od 102,049€ i promene odlukom Vlade u iznos od 9,336 €.

U 2022. godini, opština Orahovac je utrošila 95% konačnog budžeta ili 15,648,597€, sa smanjenjem od 4% u odnosu na 2021. Međutim, ostvarivanje budžeta ostaje na zadovoljavajućem nivou i objašnjenja za trenutno stanje su detaljnije sledeće.

Takođe, u 2022. godine opština Orahovac je imala 287,768€ prihoda od saobraćajnih kazni, 44,390€ prihoda od sudskih kazni i 620€ prihoda od Agencije za Šumarstvo. Ovi prihodi nisu uključeni u sledećoj tabeli jer su planirani i prikupljeni od strane relevantnih institucija, dok se dodeljuju opštini Orahovac na tromesečnoj osnovi tokom godine za vršenje isplate.

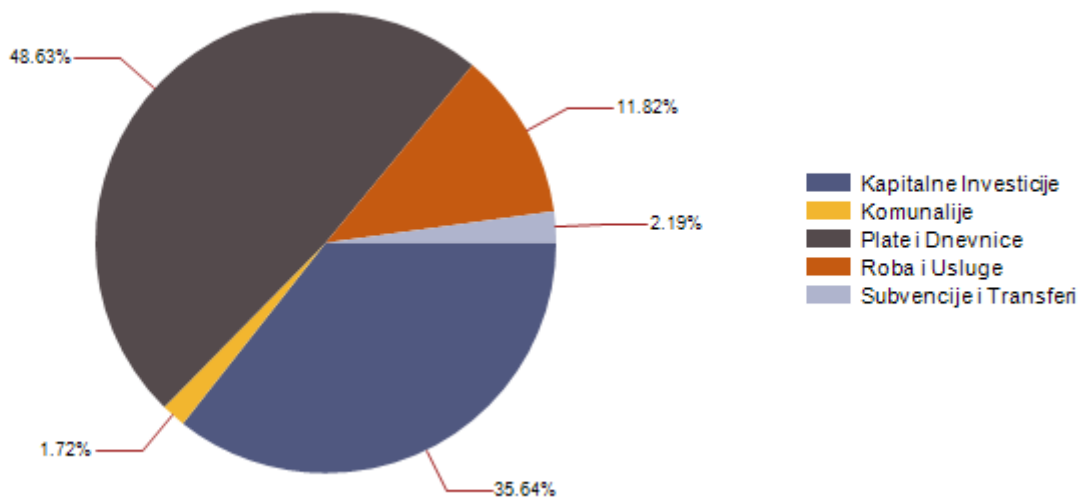
Tabela 2. Potrošnja fondova prema ekonomskim kategorijama (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet	2022 Troškovi	2021 Troškovi	2020 Troškovi
Trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama	15,053,659	16,466,107	15,648,597	15,041,586	15,129,427
Plate i Dnevnice	7,872,843	7,984,228	7,610,165	7,602,730	7,716,523
Roba i Usluge	1,735,000	1,855,094	1,848,923	1,721,164	1,664,862
Komunalije	270,000	270,000	269,364	280,322	263,830
Subvencije i Transferi	360,000	360,000	342,704	476,200	320,532
Kapitalne Investicije	4,125,816	5,996,784	5,577,441	4,961,170	5,163,679
Rezerve	690,000	0	0	0	0

Objašnjenja o promena u budžetskim kategorijama su sledeće:

- Budžet za plate i dnevnice je povećan za 111,385€. Povećanje je ishod primanja od kreditnog finansiranja u iznosu od 102,049€ i odluke Vlade u iznosu od 9,336€, u cilju oporavka privrede posvećene sektoru zdravstva.
- Budžet za robe i usluge je povećan za 120,094€. Na povećanje uticao je prenos prošlogodišnjih prihoda u iznosu od 120,000 € i donacije u iznosu od 94 €.
- Budžet za Opštinske Usluge tokom 2022 godine ostao je nepromenjen.
- Budžet za Subvencije i Transfere tokom 2022 godine ostao je nepromenjen.
- Budžet za kapitalne investicije je povećan za 1,870,968€. Na povećanje su uticale donacije u iznosu od 708,692€, prenos budžetske kategorije Rezerve u Kapitalnim Investicijama u iznosu od 690,000€, kao i prihodi preneti iz prethodne godine u iznosu od 472,277€. Programom javnih investicija obuhvaćeno je 58 projekata u toku prošle godine i 11 novih projekata za tekuću godinu.
- Početni budžet rezervi u iznosu od 690,000 €, odlukom Vlade, u potpunosti je prenet u budžet kategorije kapitalnih investicija.

Opština Orahovac je imala koristi od programa ekonomskog oporavka u iznosu od 111,385€, koji je iskorišćen za finansiranje plata i dnevnica za opšte medicinske usluge.

Prihodi ostvareni od strane opštine Orahovac u 2022 godini su bili 1,256,364€. Oni se odnose na prihode od poreza na imovinu, učešća, zakupnine, prihode od poslovnih aktivnosti, administrativne takse i druge opštinske takse.

Takođe, u 2022 godine opština Orahovac je imala 287,768€ prihoda od saobraćajnih kazni, 44,390€ od sudskih kazni i 620€ prihoda od Agencije za Šumarstvo. Ovi prihodi nisu uključeni u sledeću tabelu jer su planirani i prikupljeni od strane relevantnih institucija, dok se dodeljuju opštini Orahovac na tromesečnim osnovama tokom godine koje treba utrošiti.

Tabela 3. Prihodi (u €)

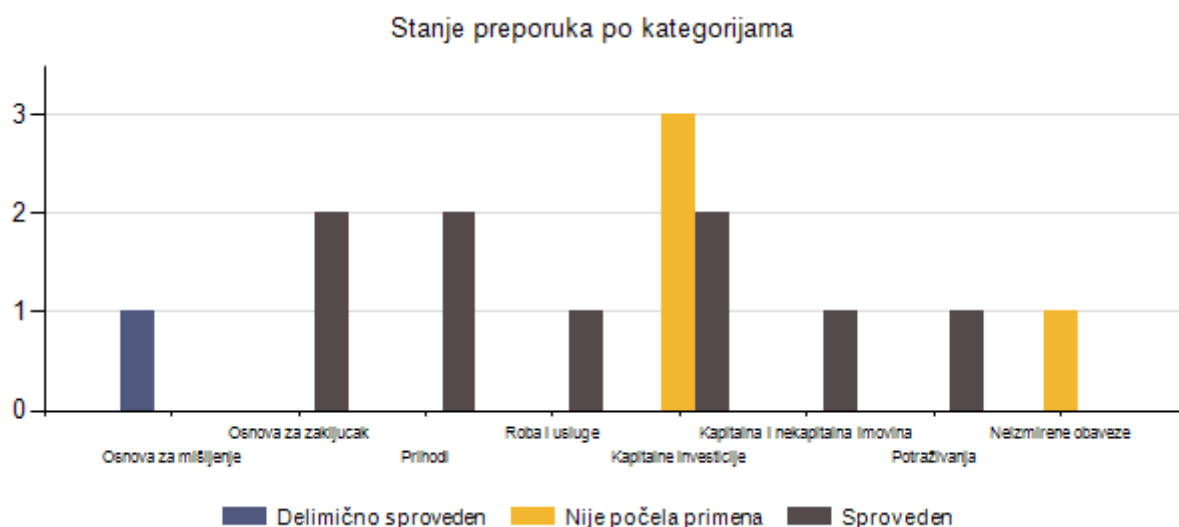
Opis	Početni budžet	Završni budžet	2022 Prijemi	2021 Prijemi	2020 Prijemi
Ukupno prihodi	1,350,548	1,350,548	1,278,159	1,174,111	1,182,723
Poreski prihodi	702,117	702,117	498,731	577,233	456,977
Neporeski prihodi	648,431	648,431	757,632	595,406	725,746
Ostali prihodi	0	0	21,795	1,472	

4 Napredak u implementaciji preporuka

Izveštaj revizije za GFI 2021. godine opštine Orahovac je rezultirao sa 14 glavnih preporuka. Opština je pripremila Akcioni plan u kojem se navodi način kako će sprovesti date preporuke, i pripremila periodični izveštaje o napretku implementacije preporuka iz 2021. Izveštaj revizije za 2021. godinu kao i akcioni plan za adresiranje preporuka razmatran je u Skupštini opštine..

Do kraja revizije za 2022. godinu, devet (9) preporuke su sprovedene, jedna (1) je bila u procesu i četiri (4) još nisu adresirane, kao što je prikazano u grafikonu 2. Za potpuniji opis preporuka i načina kako su oni tretirani, vidi Tabelu 3 (ili Tabelu preporuka).

Grafikon 2. Napredak u sprovođenju preporuka iz prethodne godine

Tabela 4 Rezime preporuka iz prethodne godine

Br.	Oblast Revizije	Preporuke iz 2021 godine	Preduzete akcije	Status
1.	Osnova za mišljenje	Predsednik opštine treba da osigura da se preuzmu sve potrebne radnje za planiranje rashoda u odgovarajućim budžetskim izdvajanjima/kategorijama (ili preraspodelu sredstava kada je to potrebno i moguće), te da se isplata i evidentiranje rashoda vrši na uredan način, pravično i tačno prema adekvatnim ekonomskim kodovima.	I ove godine je došlo do pogrešne klasifikacije rashoda, ali u nematerijalnoj vrednosti.	Delimično Sprovedena
2.	Osnova za zaključak	Predsednik opštine treba da obezbedi da se započinjanje aktivnosti nabavke obavi blagovremeno i kroz pravilno korišćenje procedura nabavke.	Nije bilo pitanja kao prošle godine.	Sprovedena
3.	Osnova za zaključak	Predsednik opštine mora osigurati da Komisija za ocenu prijavi i izbor korisnika subvencija za sport, primenjuje sve kriterijume navedene u javnom pozivu i	Preduzeti su postupci	Sprovedena

		da se ni u kom slučaju ne prekorači bez dokaza da su dokazi validni sa posebnim akcentom na dokazivanje otplate dugova Poreskoj upravi.		
4.	Prihodi	Načelnik treba da obezbedi bolju koordinaciju između Opštine i Odeljenja za porez na imovinu u okviru Ministarstva finansija, kako bi se poboljšali podaci u bazi podataka. Takođe, Predsednik opštine treba da obezbedi povećanje kontrola kako bi se izvršila tačna procena imovine poreskih obveznika.	Preduzeti su postupci i pitanja su rešena.	Sprovedena
5.	Prihodi	Predsednik opštine treba da obezbedi bolju saradnju između poreskih obveznika, Odeljenja za porez na imovinu-Opštine i Sektora za porez na imovinu-Ministarstvo finansija, kako bi se otklonile eventualne greške u poreskoj osnovici, odnosno druga eventualna greška..	Preduzete su postupci i pitanje je rešeno u saradnji sa MF – e.	Sprovedena
6.	Roba i usluge	Predsednik opštine treba da pokrene reviziju sprovođenja ovog ugovora kako bi se osiguralo da se sprovodi u skladu sa ugovorenim specifikacijama.	Ove godine nisu uočene prekoračenja dozvoljene ograničenja.	Sprovedena
7.	Kapitalne investicije	Predsednik opštine mora osigurati da se poštuju koraci definisani pravilima koja su na snazi, u vezi sa realizacijom plaćanja, tako da se tokom obrade plaćanja prvo angažuju sredstva, zatim se izdaje nalog za kupovinu i na kraju se roba/usluga prihvata i plaćanje se vrši.	I ove godine nije bilo pitanja kao prošle godine.	Nije počela primena
8.	Kapitalne investicije	Predsednik opštine mora obezbediti preko odgovornih službenika, da se svaki projekat realizuje u roku određenom ugovorom i da garancija izvršenja mora biti važeća u odnosu na period ispunjenja ugovora kako je predviđeno zakonom.	Slični slučajevi su se uočili i ove godine.	Nije počela primena
9.	Kapitalne investicije	Predsednik opštine treba da obezbedi da se otklone uzroci kašnjenja u realizaciji projekata kao što su imovinska pitanja, kao i da obezbedi da kapitalni projekti budu budžetirani sa dovoljno sredstava za njih, kako bi se projekti realizovali po dinamičkom rasporedu.	I ove godine uočena su kašnjenja u realizaciji projekata.	Nije počela primena
10.	Kapitalne investicije	Predsednik opštine treba da obezbedi da menadžeri projekta doprinesu da plan upravljanja ugovorom bude potpisan od strane ugovornih strana kako bi se ispunile ugovorne obaveze.	Planove upravljanja potpisuju upravnici ugovora.	Sprovedena
11.	Kapitalne investicije	Predsednik opštine treba da obezbedi da će primeniti zakon o nabavkama - pokrenuti aktivnost nabavke tek nakon što završi formalnu procenu potreba i potpisati ugovor za kapitalne projekte u slučajevima kada su takvi rashodi predviđeni zakonom o budžetu za	Preduzeti su postupci za obezbeđenje budžeta.	Sprovedena

		fiskalnu godinu i za naredne dve (2) godine, odnosno mogućnost preraspodele sredstava za kapitalne projekte.		
12.	Kapitalna i nekapitalna imovina	Predsednik opštine treba da obezbedi da sva imovina iznad i ispod 1,000 € bude evidentirana u relevantnom softveru, tako da vrednost imovine bude predstavljena u potpunosti i tačno u skladu sa kriterijumima uredbe za upravljanje nefinansijskom imovinom.	Nefinansijska imovina se upisuju u registrima imovine.	Sprovedena
13.	Potraživanja	Predsednik opštine treba da obezbedi da se preduzmu adekvatne mere za zajedničko rešenje sa Kosovskom agencijom za privatizaciju u vezi sa obavezama društvenih preduzeća pod njihovim upravljanjem i bivših društvenih preduzeća. Takođe, treba preduzeti sve zakonske mere za naplatu potraživanja od svih vlasnika nekretnina.	Ove godine nije bilo takvih slučajeva.	Sprovedena
14.	Neizmirene obaveze	Predsednik opštine treba da pojača kontrole u procesu upravljanja isplatama, kako bi osigurao da opština ne ulazi u obaveze bez dovoljno sredstava i da svi računi budu plaćeni u zakonskom roku.	I ove godine imamo kašnjenja u plaćanju obaveza.	Nije počela primena

*Ovaj Izveštaj je prevod sa originalne verzije na albanskom jeziku. U slučaju nedoslednosti prevladava verzija na albanskom jeziku.

Vlora Spanca, Generalna revizorka

Zukë Zuka, Pomoćnik Generalnog Revizora

Shehrije Shala, Direktorka revizije

Illir Abazi, Vođa tima

Arben Hundozi, Član tima

Dodatak I: Pismo potvrde

Komuna e Rahovecit
Opština Orahovac / Municipality of Rahovec

LETËR E KONFIRMIMIT

Për pajtueshmërinë me gjetjet e Auditorit të Përgjithshëm për vitin 2022 dhe për zbatimin e rekomandimeve

Për: Zyrën Kombëtare të Auditimit

Të nderuar,

Përmes kësaj shkrese, konfirmoj se:

- Kam pranuar draft - raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit për auditimin e Pasqyrave Financiare të Komuna e Rahovecit, për vitin 2022 (në tekstin e mëtejshëm *Raportit*);
- **Pajtohem** me gjetjet dhe rekomandimet dhe nuk kam ndonjë koment për përmbajtjen e Raportit;
- Brenda 30 ditësh nga pranimi i Raportit final, do t'ju dorëzoj një plan të veprimit për zbatimin e rekomandimeve, i cili do të përfshijë afatet kohore dhe stafin përgjegjës për zbatimin e tyre.

Z. Smajl Latifi,
Zyrtar Kryesor Administrativ
Rahovec, 8.6.2023

Dodatak II: Objašnjena različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR-a i drugi delovi izveštaja revizije

Izveštaj revizora o finansijskim izveštajima ¹¹ treba da sadrži mišljenje o finansijskim izveštajima, na osnovu zaključaka izvedenih iz dokaza dobijenih tokom revizije. Kada se revizija vrši i radi procene usaglašenosti sa drugim zakonima i propisima, revizori imaju dodatnu odgovornost da izveštavaju o usklađenosti sa vlastima⁷, rezultirajući zaključkom o usklađenosti.

Da bi se došlo do zaključka da je mišljenje o finansijskim izveštajima modifikovano ili rasprostranjeno, revizor treba da obezbedi da rezultati revizije uključuju ili ne sadrže materijalno značajne pogrešne prikaze ili diseminaciju, ili takve moguće, pretpostavljene u slučaj ograničenja delokruga.

Pogrešno prikazivanje je razlika između prijavljenog iznosa, klasifikacije, prezentacije ili obelodanjivanja stavke u finansijskim izveštajima i količine, klasifikacije, prezentacije ili obelodanjivanja koji su potrebni da bi ta stavka bila u skladu sa primenljivim okvirom finansijskog izveštavanja. Pogrešna prikazivanja mogu nastati greškom ili obmanom.

(odlomak od MSVIR 200)

Oblik mišljenja

Ne-modifikovano mišljenje

Formuliše kada se ne otkriju pogrešna prikazivanja ili neusklađenosti; kada se otkriju pogrešna prikazivanja ili neusklađenosti, bilo pojedinačno ili zajednički, ali koja nisu jednaka ili prelaze nivo materijalnosti finansijskih izveštaja u celini; ili kada pogrešno (a) iskazivanje (a) i / ili neusklađenosti otkrivene u okviru date klase transakcija nije jednako ili premašuje nivo materijalnosti utvrđen za tu klasu transakcija. Takođe se formuliše ako nema ograničenja delokruga ili kada ograničenje delokruga ne može dovesti do izbegavanja značajnih pogrešnih prikazivanja i / ili neusklađenosti.

Ograničenje delokruga nastaje kada revizor nije u mogućnosti da prikupi dovoljno revizijskih dokaza da bi zaključio da finansijski izveštaji u celini ne sadrže materijalno pogrešne prikazivanja.

Revizor treba da izrazi jedno **ne-modifikovano mišljenje** revizije ukoliko se zaključí da su finansijski izveštaji pripremljeni, sa svih materijalnih gledišta u skladu sa važećim finansijskim okvirom..

Modifikacije mišljenja revizije na revizorskom izveštaju

Revizor treba da modifikuje mišljenje revizije na revizorskom izveštaju ukoliko se zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalno pogrešnih prikazivanja ili neusklađenosti.

Modifikovano mišljenje revizije može biti:

- kvalifikovano mišljenje,
- protivno mišljenje; i
- odricanje od mišljenja

Kvalifikovano mišljenje

Formuliše se kada se otkriju pogrešna prikazivanja i / ili neusklađenosti, bilo pojedinačno ili zajednički, jednaka ili premašuje nivo materijalnosti finansijskih izveštaja u celini; ili kada je pogrešno prikazivanje i / ili neusklađenost otkriveno u okviru date klase transakcija jednako ili premašuje niži nivo materijalnosti utvrđen za tu klasu transakcija. Takođe se formuliše ako postoji ograničenje delokruga, što možda neće dovesti do izbegavanja materijalno pogrešnih prikazivanja.

Protivno mišljenje

Formuliše se kada se otkriju pogrešna prikazivanja i / ili neusklađenosti, bilo pojedinačno ili zajednički, što premašuje nivo značajnosti finansijskih izveštaja u celini; ili kada pogrešna prikazivanja i / ili odstupanja otkrivena unutar date klase transakcija daleko premašuju nivo materijalnosti utvrđen za tu klasu transakcija.

“rasprostranjeno” je termin koji se koristi, u kontekstu pogrešnih prikazivanja i / ili neusklađenosti, da bi se opisali efekti pogrešnih prikazivanja i / ili neusklađenosti na finansijske izveštaje; ili potencijalnih efekata na finansijske izveštaje pogrešnih prikazivanja i / ili nepoštovanja zakona, ako postoje, koji se ne otkrivaju zbog nemogućnosti pribavljanja dovoljnih odgovarajućih revizorskih dokaza. Rasprostranjeni efekti na finansijske izveštaje su oni koji prema mišljenju revizora:

- a) nisu ograničeni na određene stavke, račune ili stavke finansijskih izveštaja;
- b) ali ako su ograničeni kao takvi, oni predstavljaju ili mogu predstavljati značajan deo finansijskih izveštaja; ili
- c) U pogledu obelodanjivanja, neophodno je da korisnici razumeju finansijske izveštaje.

Odricanje od mišljenja

Formuliše se kada je ograničenje delokruga, tj. kada je nemogućnost pružanja dovoljnih odgovarajućih revizorskih dokaza materijalne i rasprostranjene.

Paragrafi Isticanja Pitanja i paragrafi Ostalih Pitanja na revizorskom izveštaju

Ukoliko revizor smatra potrebnim da skrene pažnju na pitanje prikazano ili obelodanjeno na finansijskim izveštajima koja je od velikog značaja za njihovo razumevanje finansijskih izveštaja, ali postoje dovoljno prikladnih dokaza da to pitanje nije materijalno pogrešno prikazano na finansijskim izveštajima, revizor će u revizorskom izveštaju uključiti jedan paragraf o Isticanju Pitanja. Isticanje Pitanja se treba odražavati samo na informaciju prikazanu ili obelodanjenu na finansijskim izveštajima

Paragraf o isticanju pitanja treba:

- da se uključi odmah nakon mišljenja revizije;
- da koristi naslov "Isticanje Pitanja" ili neki drugi prikladni naslov;
- da uključi jasnu referencu na pitanje koje se ističe i da naznači gde se mogu naći relevantna obelodanjivanja na finansijskim izveštajima koja u potpunosti opisuju to pitanje;
- ukazati da revizorsko mišljenje nije modifikovano u odnosu na istaknuto pitanje.

Ukoliko revizor smatra neophodnim da komunicira određeno pitanje, osim onih koje su predstavljene ili obelodanjene u finansijskim izveštajima, koja po prosudi revizora je važna za korisniku cilju shvatanja revizije, a pod uslovom da to nije zabranjeno zakonom ili pravilima, treba da se pripremi paragraf sa naslovom "Ostala Pitanja", ili nekim drugim pogodnim naslovom. Ovaj paragraf treba da se pojavi odmah iza mišljenja i nakon svakog pasusa kod Isticanja Pitanja.

Završne beleške

- ¹ Usklađenost sa vlastima – usklađenost sa svim relevantnim zakonima, pravilima, propisima, standardima i dobrim praksama u javnom sektoru
- ² Drugi izveštaji su uslov člana 8 Uredbe 01/2017 o Godišnjem Finansijskom Izveštavanju
- ³ Kolektivno referisanih kao usklađenost sa vlastima
- ⁴ Pitanje A i Preporuka A - znači nova pitanja i preporuke
Pitanje B i Preporuka B - znači ponovljena pitanja i preporuke
Pitanje C i Preporuka C- znači delimično ponovljena pitanja i preporuke.
- ⁵ Završni Budžet – odobreni budžet od strane Skupštine koji je kasnije prilagođen od strane Ministarstva Finansija
- ⁶ Finansijski izveštaji javnog sektora takođe uključuju izveštaj(e) o izvršenju budžeta
- ⁷ Usklađenost sa vlastima: usklađenost sa zakonima, propisima, standardima ili dobrim praksama.